

[Poul Dam.]

en række af de punkter, som er nævnt af tidligere ordførere, fortjener afgjort, at man kigger nøjere på dem.

Hr. Langkilde harcelerede over, at kommissionsbehandlingen havde taget 5 år, og nævnte, at der kunne være grund til at beskæftige sig med spørgsmålet om, hvordan kommissioner overhovedet arbejdede her i landet, og det er jeg ganske enig med ham i. En af årsagerne er jo nok den, at kommissionsarbejde er noget, man skal udføre ved siden af sit normale arbejde, og det vil sige, at der går så lang tid fra det ene kommissionsmøde til det andet, at medlemmer og sekretærer har glemt alt om, hvad der foregik, således at man med et bestemt arbejdstempo aldrig nogen sinde kommer længere, fordi man bruger hvert møde til at snakke om, hvad der skete på det foregående, og det fortsætter så ad infinitum. Men noget at gøre ved det er der næppe, før man forstår, at kommissioner må koste penge med det samme, og at man må sætte nogle folk af til at lave dette kommissionsarbejde inden for en forholdsvis kort periode, sådan som det gøres f. eks. i Sverige.

Hr. Langkilde kunne imidlertid også have harceleret over det forhold, at det derefter havde taget ministeriet 3 år at forberede sagen, fra kommissionsbetænkningen forelå, indtil vi fik dette lovforslag. De sidste 3 år er måske forholdsvis endnu længere end de første 5.

Der har været nogle bemærkninger om den fri proces, og jeg vil gerne tilslutte mig dem, der har ment, at man burde udvide reglerne endnu mere, end det her er sket. Det er vel tvivlsomt, om folk i almindelighed kan have fuld tillid til en ordning, hvorefter en myndighed på forhånd afgør sagen, fordi den skal afgøre, om en person skønnes at have rimelig grund til at føre proces. Når det kommer i anden instans, er det også et spørgsmål, om det i alle tilfælde er rimeligt, at fri proces kun kan meddeles den, som har fået medhold ved første instans. Det er jo ikke sikkert, at første instans altid har ret. Tværtimod er baggrunden for systemet med, at man kan prøve sagen ved anden instans, jo formodningen om, at første instans kan have uret. Var der ikke en mulighed for, at man

i en række tilfælde gjorde uret, fordi man ikke kunne give den part, der havde tabt ved første instans, mulighed for fri proces ved anden instans? Det er som sagt noget, vi kan drøfte nærmere i udvalget.

En ting, som jeg ikke ved om vi kan drøfte i forbindelse med dette udvalg, men som jeg alligevel synes der er grund til at nævne, når vi nu behandler et forslag til lov om ændring af lov om rettens pleje, er dette, at der i ganske vide kredse af befolkningen er opstået en mere eller mindre begrundet mistillid til retsplejen her i landet. En række sagførere har energisk og regelmæssigt fremhævet, at en del af retsplejelovens regler bliver omgået meget ofte. Det er umuligt for os andre at afgøre, om det er rigtigt, men dette, at påstandene fremføres så regelmæssigt, gør, at man i hvert fald må tage dem alvorligt og undersøge, om der virkelig er noget om snakken. Det spørgsmål, der her rejser sig for mig, er, hvad man egentlig kan gøre for at skabe en større tillid til retsplejen. Retsplejen overvåges jo af retsplejens egne organer. Der er ikke andre til at føre kontrol med domstolenes virksomhed og domstolenes overholdelse af retsplejeloven end domstolene selv — i første instans eller i højere instanser. Jeg tror, at man må overveje, om man på en eller anden måde kunne skaffe en ombudsmandsinstans, som beskæftigede sig med retsplejeloven og beskæftigede sig med domstolene. Den nuværende ombudsmandsordning er ikke i stand til at klare det, men jeg tror, der er noget, der bør gøres. Det ville være bedst, om det ikke var nødvendigt. Det ville være bedst, om man virkelig kunne fastslå: domstolene er uafhængige, vi har den størst mulige tillid til dem. Men det er en kendsgerning, at ganske store dele af befolkningen ikke har denne tillid, og den mistillid, der således eksisterer, må man gøre noget for at fjerne, ellers er vi inde i en helt uholdbar situation.

Kjær Rasmussen: Der er næppe nogen tvivl om, at forfatterne af den i bemærkningerne omtalte betænkning har gjort et professionelt dygtigt stykke arbejde. De har arbejdet ud fra de forudsætninger, man har givet dem, men trækker man disse forudsætninger frem, og magter man at se ud